

Red. și Adm.-ția:
Școala No. IV.
Șir. Delavrancea 23
Apare lunar

FOAIA ȘCOLARĂ

Abonamente:

Pe un an Lei 200
Pe jum. an Lei 100

Inserțiuni și reclame
se publică după tarif
Manuscrisele nu se
:: înapoiază ::

ORGANUL OFICIAL AL REVIZORATULUI ȘCOLAR DIN BIHOR

Pestalozzi

de GEORGE BOTA inspector șef.

La 17 Februarie 1927. ora șapte și jumătate s'au împlinit 100 de ani dela moartea pedagogului apostol Pestalozzi. Opera lui se confundă cu însăși viața sa, care a fost o înălțare de șase decenii de zbucium pentru ridicarea poporului prin lumină. Fiziceste urât ca și Socrate, Pestalozzi a fost unul din cele mai frumoase suflete ale omenirii. Bunătatea și-a primit-o și prin ereditate și prin educația celei mai dăruite mame și prin tovarășia celei mai devotate soții. Epoca vieții lui Pestalozzi se aseamănă se înțelege mai redusă în proporții — cu epoca timpurilor noastre. Același zdruncin al lumii după un crâncen războiu, aceleași mizerii, aceiași orfani și săraci ca și în zilele noastre.

Pestalozzi pleacă în spinoasa lui călătorie dela convingerea că salvarea poporului nu poate veni numai dela îmbunătățirea stărei materiale, ci și mai mult dela cultivarea sufletelor. Și astfel Pestalozzi ne apare ca fondatorul pedagogiei sociale, punând cu sapa sa în evidență rolul școlii în funcțiune socială. Ce mult ar avea de învățat mulți ales ideologiei democrației moderne dela Pestalozzi, ei cari au crezut că e destul să se împartă averile și să se organizeze lumea în cadre material-economice!

Pestalozzi — sub influența curentului rousseaist de libertate și de iubire a naturii, după ce n'a putut fi nici avocat, nici preot, s'a apucat de agricultură, de lăptărie, de industrie textilă ca să intre apoi pe nesimțite pe calea școlii poporului. Adună săraci și vagabonzi la Neuhof, îi învață carte, îi crește ca pe proprii săi copii, îi iubește până la sacrificiu, plânge și râde cu ei, și rămâne doar mâhnit când mulți dintre cei salvați îl părăsesc la primele raze de primăvară.

„Să luptăm lupta vieții” era principiul său de viață și pe care și-l repeta la fiecare răspântic din marele său zbucium. Dumnezeu

parcă a vrut să-i trimită prin cele mai nobile suflete de femei, ajutor și sprijin sufletesc în toate momentele de grea încercare. Astfel i-a dat pe soția sa Ana, pe servitoarea Elisabeta Naef, după ce avusese pe mama sa și pe nobila și devotata Babeli.

Toată viața sa a fost o luptă pentru alții. După Neuhof vine nebunia dela Stans, unde orfanii lui Pestalozzi fac cunoștință cu cel mai iubit tată și din care putem spune că a isvorit școala populară a timpurilor de azi. La Stans marele apostol își lămurește și mai mult scopurile, își perfecționează metoda și scoate mai ales în evidență „intuiția” internă și externă ca pârgă a educației temeinice. De aci înainte putem caracteriza viața marelui pedagog, cu următoarele note: o vecinică și neobosită căutare și perfecționare a metodei și a răspândirea ei în toată lumea ca pe un mijloc de mântuire. Pestalozzi a cerut lui Napoleon Bonaparte audiență ca să-i facă cunoscută metoda sa; Napoleon i-a răspuns că nu are timp de a. b. c. Dar dacă genul militar n'avea timp să se ocupe de alte cuceriri decât ale armelor, în schimb întreaga lume a filozofilor și iubitorilor de cultură a căutat să cunoască pe marele Pestalozzi ca pe o minune a secolului.

Mai târziu, din școala dela Burgdorf isvorește idea școlii normale, iar la Yverdan Pestalozzi ajunge educatorul lumii întregi.

Operile lui scrise, dacă ne interesează ca valoare teoretică mai puțin, în schimb ele, mai ales „Leonard și Gertruda” sunt cărțile poporului și pot fi cu folos întrebuințate și azi în propaganda de ridicare prin cultură. Dacă în „cântecul lebedei” și în alte scrieri ale sale și-a adunat principiile sale, isvorite din lunga sa experiență, teoria pedagogică a lui Pestalozzi ne-au făcut-o cunoscută acei ce l-au văzut și vizitat la lucru, cum a fost francezul

Julien, care ne-a redat toata pedagogia marelui pedagog într'un raport sistematic.

Opera lui însă, o repetăm, se confundă cu însăși viața sa. Căci dacă între ceace a scris Rousseau și cum a trăit el este o prăpastie, la Pestalozzi viața sa a fost însăși pedagogia vie, pedagogia trăită. Cea ce a scris el nu este decât un auxiliar al operei sale vii. Cine vrea să ia lecție de entuziasm, de devotament, de sacrificiu în spinoasa carieră de învățător, să citească și să urmărească cele șase decenii de sbucium pentru omenire ale lui Pestalozzi. Din această viață va învăța oricine că umila carieră de învățător poate deveni centru de cucerire al lumii. Pestalozzi a fost poate mai mare cuceritor decât acel ce nu avea timp de a. b. El este azi stăpânul lumii, căci școala timpurilor noastre, școala activă, nu este în exența sa decât școala lui Pestalozzi. Prețul pe care el l-a dat școlii reese la fiecare cotitură a vieții sale și se sintetizează în celebrele cuvinte: „Vreau să fiu învățător” rostite atunci când i-se oferea mari demnități în țara sa.

Liber este fiecare să apuce pe orice drum

în viața, dar în clipa în care a pășit pe calea dascălii, dacă vrea să facă adevărată operă de educator, trebuie să ia toiagul și suferințele lui Pestalozzi; trebuie să se ridice sufletul până la înălțimea apostolului iubitor de copii și de oameni; trebuie să fecă din ființa sa un focar cât mai puternic de lumină, de iubire fără margini, de bunătate, de devotament pentru ridicarea celor din întuneric. Ce politică mai sublimă — chiar fără steag de partid poate face un dascăl care a știut să se ridice la înălțimea marelui Pestalozzi.

Câți de puțini sunt azi printre noi, pe mormântul cărora se poate scrie, ceace s'a scris pentru Pestalozzi!

*Ingrijitorul săracilor din Neuhoj,
Predicatorul poporului în Leonard și Gertruda,
Părintele orfanilor din Stanz
Intemetorul școlii populare din Burgdorf
și Munchenbűchsee.
Educatorul poporului în Iverdon.
Om, creștin, cetățean.
Totul a făcut pentru alții, nimic pentru sine.
Fie-i numele binecuvântat.*

Educația pestalozziană.

În 17 Februarie a. c. s'au împlinit 100 ani dela moartea Marelui om, Marelui pedagog și Marelui apostol Pestalozzi. Cu ocazie comemorării centenarului său, se cuvine ca toți aceia, cari dispun de niică chemare pedagogică, să mediteze puțin asupra vieții aceluia, care a fost Pestalozzi. Într'adevăr, Pestalozzi înainte de toate a fost om — om în sensul cel mai nobil al cuvântului, om de soiul căruia tot mai puțini se găsesc astăzi în lumea noastră modernă sau dacă vrei, ultra modernă. Pestalozzi a fost om înțlegu, înzestrat cu cele mai superioare calități sufletesti, cu suflet creștinesc. Întreaga lui viață se concentrează în legea fundamentală a lui Hristos, în iubirea semenilor săi. Altruizmul în gradul superlativ, l-a călăuzit în toate faptele sale; a alina durerile și suferințele săracilor și orfanilor. Ce scop mai sublim poate avea viața scurtă a unui adevărat om pe acest pământ?

Pestalozzi a fost mare pedagog, mare educator al poporului său și prin aceasta al întregii omeniri ce i-a urmat. Firea și fizionomia lui par, că în mod latal l-a mănâat, spre cariera dascălii, după ce nu ishulise pe alte cariere. Dela școala săracușilor săi din Neuhoj și până la școala cu mare reputație din Iverdon, Pestalozzi în primul a educat și apoi a instruit. În școală Pestalozzi este pedagog practic și vesnic activ. În tota lui toți copiii sunt egali: nu cu-

noaște favoritul în școală; lui boierilor precum și ai modeștilor meseriași sunt în aceeași măsură iubiji de dănsul, ocupându se cu aceeaș tragere de inimă și cu unii și cu alții.

Pestalozzi n'a scris volume groase de teorii și raționamente pedagogice, ce nu se pot traduce în fapte, ci prin munca sa osiduă a dat exemplu viu generațiilor următoare. Lucrările sale ne înfățișează viața reală și rezultatele unei munci lungi și plină de entuziasm.

Dar omul — pedagog în mod firesc e și mare apostol. După cum învățaceii lui Hristos în epoca lor vitreagă au trebuit să lupte dărz și să pecetluiască cu sângele vieții lor propagarea ideilor reformatoare ale Maestrului întocmai și Pestalozzi nu s'a dat îndărăt de dușmanii cari nesocoteau și de multete in-succese și falimente de ordin material peste cari a trebuit să treacă. Încrederea oarbă în reușita definitivă a ideilor sale, a fost susținătorul entuziasmului său și întregii lui vieți.

Și cu toate că și-a în his ochii neîncrezător că ar lăsa vre-o operă pozitivă în urma sa, totuși această operă năcea a rămas, servind de bar puternic pedagogic ce luminează și va lumina neamurile omeneșii.

Și dacă în aceste zile de pioasă comemorare a creatorului morții marelui dispătel, vom porni în

căutarea acelor din tinutul nostru, care ar încerca măcar să se apropie de viața lui Pestalozzi, cu durere vom constata numărul foarte redus al acestora. Este adevărat că dispunem de dascăli tineri și noi în vârstă care citesc multe opere pedagogice, dar sunt puținii cui să se apropie cu timp, cu suflet de Pestalozzi. Scopul multor învățători de astăzi este ca cu orice preț să ajungă în calitate de pedagoși oli-

ciali ori semioficiali la titluri căl de mari și onoruri materiale, știind tot ce nu corespunde caracterului lor. Unde stau aceștia de sufletul nobil al lui Pestalozzi! Departe să fie de noi acești falși pedagoși și falși apostoli! Idealul nostru să-l căutăm în dascălul olvețian dela Neuhof, Stans, Bugdorf și Iverdun.

Augustin Fritea,

dir. șc. normal.

Morala satului

de Filip Petru învățator.

Pentruca o țară să fie bine întărită și asigurată trebuie să aibă suflete bine brănite și înlănite. Numai așa va fi asigurat viitorul țării noastre, dacă va dispune de forțe psihice, alimentate atât din punct de vedere moral, cât și din punct de vedere cultural. Aceste suflete, aceste creațiuni plăpânde, adevărate generația tânără a neamului nostru românesc, ne este dată nouă, învățătorilor, ca să formăm adevăratul suflet românesc și adevărata clasă cu calități morale, sociale, culturale etc. — În școlile noastre de astăzi, învățătorii de toate gradele, au înțeles și înțeleg chemarea lor sfântă și luptă cu toții pentru realizarea scopului dorit și așteptat de țară.

Cu toată muncă conștientă și cu toată energia consumată în acest scop, nu avem întotdeauna rezultatul dorit. Și oare pentruce? Atunci când noi am format din sufletul școlarului un element bun, moral, social și-l eliberăm de sub legile școlare, predându-l societății, credem, că ne-am făcut datoria și nu mai avem nimic cu el. Sufletul nostru este împăcat că ne-am îndeplinit misiunea cu sfințenie. Dar oare ne-am dat noi seama, de ce mediu va fi înconjurat acel suflet aprins, acel tânăr intrat în viață nouă. Și acest mediu nu va strica elementul pregătit din școală? Poate mulți dintre noi vom crede, că nu va fi atins, ci din contră va câștiga și sufletele celorlalți; fiindcă un om moral și cult, predominant peste ceilalți mai puțin morali și culti. — Dacă va fi așa, atunci am făcut mai mult decât ne-am închipuit.

Dar adeseori se întâmplă contrariul. Acest absolvent al școlii primare, (dela școala) îndată ce a părăsit băncile școlii, își câștigă amici, prieteni de seama lui, sau chiar mai bătrâni ca el, cari sunt plini de răutate, cu apucături rele, imorali etc. Este de ajuns, ca numai să fie între ei, să-i vadă ce lac, ce mâine, poimâne să-l vedem și pe el alras de partea lor, asociindu-se cu ei, săvârșind și el aceleași fapte rele ca prietenii săi. — Iată ce a devenit din absolventul nostru! După un timp de câțiva ani dela eșirea absolventului din școală, a uitat și de școală și de carte și de toate povețele bune date de învățătorul său și urmează și el drumul tovarășilor lui. Vedem dar că mediul, societatea rea în care trăiește

absolventul nostru, influențează foarte mult asupra tânărului, care ușor poate fi amăgii și condus pe căile cele mai rele.

Să admitem, că absolventul nostru nu s'a întovărășit cu prieteni răi, dar după eșirea lui din școală, crezându-se, că s'a făcut toabă de carte, nu mai pune mâna pe-o carte.

Ocupațiile lui plugărești etc., îl fac să uite repede cecece a învățat și anii trec unul după altul și vine timpul să-și facă armata. Tocmai aici în armată, ca prin vis îi vine în minte, că el a învățat carte și se pune la încercare, să vadă ce mai știe. Spre mirarea lui vede, că aproape dacă mai știe să-și scrie numele și câte ceva. Care este cauza? Cauza este, că de 6—8 ani de când a părăsit școala primară, nu a mai citit nici o carte și nici n'a scris nimic.

Mi-a fost dat să constat acest fapt tocmai în armată. Comandantul meu de regiment, care mă cunoștea că sunt învățător și voind să-și micșoreze numărul analfabeților recruiți, mă numi de învățător-instructor peste toți analfabeții. În timpul lecției, la teoria ce o făceam din Istorie, am pus unul să-mi reproducă lecția în rezumat. Mi-a reproduș-o cu ușurință și se vedea, că a mai auzit o. Mi-a plăcut de el și l'am întrebat: „Tu n'ai umblat la școala primară din sat?” — „Ba am umblat 4 ani și am eșii cu patru clase primare”. — „Apoi cum se poate de nu mai șii celi și serie?” — „Apoi Domnule, n'am mai citit nici o carte și nici n'am scris de 8 ani de zile”.

Iată D lor, pe al doilea absolvent! Tot în rândul analfabeților, fiindcă toate cunoștințele câștigate în școala primară, le-a dat uitării.

Când ni-e dat să vedem astfel de cazuri, cari sunt fără număr, atunci noi nu mai putem sta numai între cei patru pereți ai clasei unde ne consumăm energiile, căci astfel nimic n'am făcut. — Fiindcă tot cecece clădim în școală, cei din afară o surpă. Numai rămâne nici o îndotată, trebuie să eșim afară din clasă în mijlocul poporului tânăr și bătrân și să-l călăuzim pe drumul cel drept astfel ca să-i putem câștiga și pe ei deoparte, iar de alta să ne rămână absolvenții neafinși de relele moravuri.

Iată-ne pe câmpul deschis, plin cu mărucini și

de tăutate, care trebuie curățit și semănat cu grâu curat, care să aducă roadă. - Această muncă înseamnă „activitatea extra-scolară”!

Dacă vom pătrunde în sufletul poporului nostru dela sale și vom căuta cu deamănuntul, vom găsi, că răul care înăbușe, și ruinează sufletele locuitorilor din comună, este în decăderea moralei. În primul rând, sentimentul religios începe a descrește.

Fapt e, că oamenii, dela războiu încôace, încep a deveni din ce în ce mai nepăsători, mai egoiști și mai seci la suflet. Generația de azi începe a nu se teme de Dumnezeu, nu vin la Biserică decât la Crăciun și la Paști. Lucrează în zi de sărbătoare ca în zi de lucru, călcând în picioare toate poruncile Dumnezeiești. Preotul simte acest pericol și luptă din răspuțeri pentru a-și vedea biserică populată de credincioși, dar poate în unele locuri e peste putință, nu mai poate domina sufletele lor. Parca cea mai mare a omenirii a devenit materialistă. În multe sate s'a făcut elacă, tocmai în zi de Duminică, sau sărbătoare, pe motiv de a-se ajuta unii pe alții, cum zic ei. Preotul local poate nu l-a oprit, le-a trecut cu vederea. În unele sate nu s'au ținut predici moralizatoare, ci au fost lăsați să-și continue drumul lor greșit. Toate în detrimentul moralei creștine.

Ștu, că mi-se va pune întrebarea: dacă preotul singur nu poate îndrepta acest rău, cine va fi acela care va stârpi aceste rele și va readuce credincioșii la calea adevărată și la casa lui Dumnezeu? Sufletul meu se bucură și se simte fericit când cu drept cuvânt poate zice: Acela nu-i nimeni altul decât *învățătorul*. - Poate să primesc și întrebarea, dar ce legătură este între Biserică și învățător, ce tocmai el să readucă credincioșii la Biserică? Eu le voi arăta faptele trecutului: Școlile noastre confessionale fiind conduse de învățători desioinici, harnici, pricepuți și morali, cari nu numai cu cuvântul, dar și cu fapta îndemneau poporul la biserică. Acești învățători atrăgeau credincioșii la Casa Domnului, formându și un cor pe 2—4 voci, astfel, că poporul involuntar se vedea atras la acest locaș al Domnului. - Afară de aceasta, învățătorul confessional mergea regulat la biserică, cânta, se închina alături de credincioși. - Aici îmi voi pune întrebarea: Noi, învățătorii mai tineri, încem și urmăm pilda învățătorilor confessionali ai trecutului?

Muli adevăr cuprind cuvintele Domnului Inspector-șef Gh. Bota, publicate în foaia noastră școlară unde zice: „Noi cei de azi, cari ne facem în cel mai bun caz, datorita de a-ne duce sau trimite copiii la biserică fiindcă ne obligă opinia publică și legile, noi aceștia aparent ca niște cărpaci în educația line-retului nostru. Copilul de azi ne simte minciuna, ne simte trândăvia și necredința și nu ingenunche nici el, nu se roagă nici el din toată inime, fiindcă nu o facem nici noi: Din necredința și lățărnicia noastră nu poate culege copilul decât ceace-i dăm”.

Din fericire mai avem și azi mulți învățători de stai, loși confessionali ai trecutului, dela cari putem lua multe exemple frumoase.

Învățătorimea noastră tinăra de azi, pare a fi mai ambițioasă, mai pregătită și mai activă în misiunea de „luminători ai poporului”. - Da, este adevărat, că pregătirea e mai temeinică, conform cerințelor de azi. Dispun de libertate mai multă și nu sunt încătușați ca înv. confessionali, terenul fiind deschis în toate direcțiile, dar să nu uităm, că în acelaș timp neglijăm alte lucruri, ce ni-se par, că pe noi nu ne privesc. Așa de pildă, mulți vom crede, că școala s'a desbinat din biserică, având fiecare autonomia și șefii săi?! Este adevărat, că și una și alta își are autonomia și șefii, căci așa pretind cerințele de azi. Avem fericirea, să ne bucurăm, de a fi stăpâni în țara noastră și nu fi vitreji ai trecutului. Dar desbinarea nu s'a făcut și nici nu se va face niciodată, fiindcă una fără alta, moartă va rămâne. Școala și Biserică sunt doi factori morali-culturali, cari numai prin conlucrare vor aduce lumina, progresul și ridicarea umanității. Școala este un institut, care creează și formează generațiile tinere, iar biserică menține și dezvoltă morala creștină.

Misiunea de a readuce pe creștinul nostru la calea cea adevărată și la viața creștinească, s'ar crede dar, că o are numai preotul satului, fiindcă el este păstorul turmei sale credincioase. Însă vedem, că preotul singur nu poate. Atunci vine învățătorul, care-i poate da o mână de ajutor, ba în cazul de mai sus poate face și mai mult. În primul rând vedem o necesitate, ca între învățătorul și preotul satului să fie o înțelegere deplină, o comunitate de ideal. Aceste două putute comune să fie strâns legate între misiunea învățătorului și a preotului. Misiunea de învățător și preot au altele puncte comune, încât nici nu-i posibil unuia din ei, ca făcând un pas către ideal, să nu se găsească alături de celalalt.

Pentru a putea da preotului local o mână de ajutor, învățătorul își va forma și instrua un cor pe 2-3 voci, alegându-și elementele cele mai bune din elevii școlii, ba și din adulți. Acest cor va atrage încetul cu încetul pe toți creștinii rătăciți.

Iar, pentruca învățătorul să poată avea rezultatul dorit, va aranja în fiecare Duminică și sărbătoare, așa numite „Șezători Culturale”, unde se pot ține conferințe. Aceste conferințe să fie mai mult moralizatoare, care să îndrepteze patimile suferințelor din acea localitate. Subiectele să fie bine alese, cari privesc și interesează direct locuitorii comunei.

Aceste șezători culturale au și luat ființă, datorită și mulțumită Domnului I. Petrovici, Ministrul Instrucției Publice, care s'a gândit foarte mult la ridicarea și luminarea poporului nostru din zona culturală. Aceste șezători mai poartă și numirea de „Centre Culturale”.

La început ne va fi greu să-i atragem pe toți, dar ne vom mulțumi a atrage întâi pe cei mai buni, iar aceștia încetul cu încetul vor atrage și pe ceilalți. Afară de aceasta, se vor da sfaturi și îndrumări cu privire la lucrările economice, vom sta de vorbă cu ei, arătându-le drepturile și datorită ce au față de familie, societate, țară și neam. În general poporul nostru român dela sate suferă de patima de a ști și a auzi de toate. Iată pentru ce merge el mai tare în crăsmă. Acolo mai aude câte ceva și pe lângă vorbe paharele trec unul după altul. Azi așa, mâine așa, până-l vedem că a intrat în patima beției. Omul intrat în această patimă, nu merge dimineața la biserică, se trândăvește și petrece toată ziua în crăsmă, cheltuiându-și agonisita câștigată de peste săptămână.

Iată unde-l vedem pe românul nostru petrecându-și ziua duminică.

Învățătorul să stăruiască, ca biblioteca școlară și populară să fie cât mai bogată și mai aleasă, apoi distribuită cetitorilor din sat și nu ținută în dulap cu eni de arândul. Prin răspândirea și citirea acestor cărți, absolvenții noștri și toți adulții capătă gustul de citit, găsesc multe lucruri folositoare și devin cu toții prieteni adevărați ai școlii și fii credincioși ai bisericii. Prin modul acesta învățătorul va câștiga lauri biruinței, poate fi pe deplin satisfăcut și mângăiat, că și-a îndeplinit cu sfințenie datoria și rolul de luminător al neamului.

Gîrșul de Criș, în 24 Februarie 1927.

Invățământul aritmeticii *)

Prietenii, chiar în „Cartea mamelor”, încep a mă preocupă să dau copiilor o impresie adevărată și durabilă despre raporturile numerilor considerate ca schimbări reale și adevărate de cantitate în obiectele care sunt sub ochii lor. Aceste schimbări pot să se producă fie în plus, fie în minus.

Primele tablouri din această carte conțin o serie de obiecte care pun sub ochii copilului prin intuiții precise, ideile de un, de doi, de trei, etc., până la zece. Îl pun să caute mai întâi pe aceste tablouri obiectele considerate ca unități, apoi pe cele considerate ca dublate, întregite, etc. După aceasta îl pun să găsească din nou singur aceste raporturi, făcându-l să numere pe degete sau cu hoarce, cu pietricele sau cu alte lucruri. La sfârșit amintirea acestor raporturi se reînnoiește pentru el de o sută sau de o mie de ori pe zi, grație tabloului de silabisire și diviziunii ușoare a cuvintelor în silabe și sunete. În adevăr nu uit nici odată de a întreba pe copil: „Câte silabe sunt în acest cuvânt? Care este prima? a treia, etc.?”

Astfel principiul fundamental al calculului se imprimă profund în spiritul copiilor; ei se obișnuiesc cu prescurtările întrebărilor în aritmetică cu numerele, și vor avea conștiință întreagă de valoarea proprie și reală a acestor numere, mai târziu, când le vor întrebuița fără aibă înaintea ochilor lucrurile ce le numără, fără intuiția, care a fost punctul de plecare.

În afară de folosul cel găsim, de a face astfel din calcul un izvor de noțiuni clare, cineva n'ar putea să și imagineze cum noi ușurăm chiar studiul aritmeticii, asigurând intuițiunii pr mul loc. Experiența ne arată că începuturile aritmeticii sunt foarte grele, pentru că nu se dă principiilor psihologice toată dezvoltarea ce ar trebui s'o aibă.

Pentru studiul aritmeticii, noi ne servim încă de tabloul cu silabe și totă cum: fiecare tăbliță pe care o fixăm pe tabla mare, reprezintă o unitate și în

acelaș timp când copilul învață a cunoaște literile, noi începem a-i da o idee despre raportul numerelor. Punem o singură tăbliță și-l întrebăm: „Sunt mai multe tăblițe pe tabla mare?” El răspunde: „Nu, nu este decât una!” Adăugăm o altă tăbliță și-l întrebăm: „Una și cu una cât fac?” Copilul răspunde: „Una și cu una fac două.” Și continuăm astfel, adăugând la tăblițele puse altele, mai întâi câte una, apoi câte două, câte trei, etc.

Când copilul a înțeles bine adunarea unei unități cu alta până la zece și știe a spune cu cea mai mare siguranță, atunci punem iar tăblițele pe tablă ca și mai înainte, însă acum îl vom întreba astfel: „Când lu ai două tăblițe, de câte ori ai câte una?”, copilul privește, numără și răspunde cu exactitate: „Când am două tăblițe, am de două ori câte una.”

Când copilul a ajuns, printr-o numărătoare exactă și des repetată, să știe cu claritate câte unități cuprind primele numere, el este întrebat din nou schimbând chestiunea și punând tăblițele totdeauna în aceeași pozițiune: „De câte ori intră unu în doi? Dar unu în trei? etc.” Apoi din nou: „De câte ori doi cuprinde pe unu? Dar trei? etc.” Continuând astfel, copilul ajunge să cunoască forma simplă și elementară a adunării, înmulțirii și împărțirii și se familiarizează complet, prin intuițiune, cu principiul acestor procedee aritmetice; atunci sosește și momentul de a-l familiariza, tot prin intuiție, cu forma elementară a scăderii. Pentru aceasta luăm o tăbliță din cele zece care au fost reunite și întrebăm pe școlar: „Câte au rămas, dacă din zece am luat una?” El numără, găsește nouă și răspunde: „Când am luat una din zece, au mai rămas nouă.” Luăm apoi a două tăbliță și întrebăm: „Dacă luăm una din nouă, câte mai rămân?” Copilul numără din nou, găsește opt și răspunde: „Una din nouă, rămâne opt”. Și astfel continuăm până ce sfârșim cu cele zece unități.

*) Extras din cartina „Cum își învață Ohertruda copiii” de I. H. Pestalozzi

Cântul în școala primară

de E. Royot trad. de A. P. N.

Adeesea am încă impresia că școala noastră este tristă, posomorită monotonă, fără mișcare, fără viață, fără cea mai mică rază de poezie. Prea de multe ori o găsim rece, puțin impresionată, puțin educatoare, incapabilă de a prinde întreg fondul ființei copilului, de a face să vibreză, cu alte cuvinte, toate fibrele sufletului său. Prea adesea o văd, o simt ca și zdrobită sub povara nespuse de mare a unei grămezi de exerciții școlare și abstracte care nu spun prea mult copilului, cari nu-l interesează și de care învățătorii și elevii sunt, cu siguranță, deodată plictisiți. Constat cu durere că școala se rapoartă aproape numai la pregătirea examenelor pentru obținerea faimosului certificat de studii care restrânge prea mult acțiunea învățatului, face ca elevii să fie cuprinși de friguri, iar învățământul să ia un caracter prea practic, prea utilitarist; astfel se uită scopul esențial al educației care nu trebuie să vizeze decât formarea și cultura sufletului.

De aceea vă rog să vă gândiți mai puțin la dictare sau la problemă, însă gândiți-vă mai mult la cântec. Obicinuiți pe toți elevii, mari ori mici, să cânte; obicinuiți-i să cânte în cor; obicinuiți-i să cânte în momentul când intră în clasă, obicinuiți-i să cânte odată, când sunt în clasă, când treceți de la o lecție la alta; obicinuiți-i să cânte când îi conduceți la recreație, în curte, obicinuiți-i să cânte chiar când a sunat de ieșire, când ei vă salută. Dar mai ales obicinuiți-i să cânte cu suflet, cu convingere, asigurându-vă că ei se dau cu totul la ceace cântă, că ei nu se mulțumesc de a mormăi câteva vorbe cu o atitudine silită, cu o înmățșare plictisită, distrată, îmbuțnățată ori batjocoritoare; că ei nu cântă într-o formă mecanică și lapăneă numai dând din buze; că din contră, cântecul pe care-l cântă pornește din inimă, exprimă vibrațiuni interne, exprimă, în afară, emoțiunile care îl frământă.

Faceți să se cânte. Reflectați înșivă și consultați experiența voastră personală. Nu e adevărat că cântecul izvorește spontan din piepturile voastre, că el este pentru voi, un lucru natural când sunteți fericiți, în aceste momente când viața se înmățșează surzătoare și bună, când vă este dat a petrece, sau când buna dispoziție locuiește în sufletul vostru? Ei bine, nu uitați că aici se află un principiu psiholo-

gic, o lege a cărei importanță pedagogică nu trebuie să o scăpați din vedere și la care sunteți datorți să meditați cu seriozitate. Dacă emoțiunea, dacă sentimentul produs face să se nască mișcare, la rândul său mișcarea deșteaptă și face să se nască sentimentul sau emoțiunea. Să mă explic: dacă cântați pentru că sunteți fericiți, fericirea va tinde a se naște în conștiința voastră prin însăși faptul cântării.

Prin urmare, obișnuind pe copii să cânte, vă adresați nu numai corpului lor, cântecul nu va fi numai sunete ori vorbe rosite la comandă, el va interesa sufletul, pregătindu-i pentru bucurie și aducându-i în stare de a fi aproape fericiți. În tot cazul, veți face școala mai atrăgătoare, o veți înzestră cu o înmățșare mai surzătoare, veți ridica perdelele care-i dă aerul acesta așa de posac, veți face din ea altceva decât o închisoare posomorită de care fiecare se gândește să scape cât mai curând posibil, veți aduce pe elevi în stare să le placă *acolo*, să o iubească; veți îngădui tuturor facultăților sufletului de a se desvolta și prin aceasta o pregătiți mai bine a fi mai bogată în rezultate. Aduceți-vă aminte vorbele lui Michellet: „cineva nu lucrează bine decât când e vesel”.

Nu uitați cu atât mai mult: ce exprimă cântecul voastre, ce trebuie mai ales să exprime, dacă nu cele mai dulci, cele mai frumoase sentimente ca amicitia, iubirea naturii, a muncii a locului natal, a patriei, simpatia, bucuria de a trăi, bucuriile căminului familiar, etc? Iată pentru ce obișnuind pe copil să cânte și mai ales stabilind o fericită alegere a cântecelor voastre, aceste sunt chiar sentimentele pe cari le faceți să ia naștere în sufletul copilului, acestea sunt dispozițiunile pe cari i le dați pe față, le întrețineți și le cultivați în el. Or, din astfel de tendințe, ați înțeles deja, utilitatea incontestabilă valoare a cântecului. În consecință, dacă voiți, dacă băgați de seamă, cântecul poate să exercite o profundă influență morală. Prin el puteți crea în școală o atmosferă senină care nu va înceta de a învălui copilul cu un aer pe care-l va respira profund și a cărui acțiune tonică, purifiantă se va simți, poate întreaga viață. Pentru că nu se știe destul, se uită ușor: cântecul are o veritabilă acțiune înclinată spre educație.

Pestalozzi²⁾

O sută de ani de la moartea lui Pestalozzi. Nu a fost om care să iubească mai mult copiii, ca el. Nu copilul abstract, ci pe toți copiii, în carne și oase, așa cum sunt lașteți de la Dumnezeu. Pe toți copiii, fără nici un fel de excepție, și așa zice, aproape fără

) Din zăburul „Cuvântul”.

preferință; pe fiecare la fel, ca pe o întrupare plăpândă și trebuitoare de ajutor, a omului. Iubirea asta caldă și înduioșătoare, dar neîntunecând întru nimic mintea, lăsând gândului claritatea pentru a înțelege și hotărârea pentru a înfăptui, nu ceace și-ar dori copilul, ci ceace îi trebuie, dar încercând a-i împlini

trebuie să se prină cât mai multe bucurii potrivite copilăriei, iubirea aceasta e aproape dumnezeiască. Și toamai pentru că a iubit copiii, a fost cel mai mare înțelegător al lor; iar cu alte vorbe, cel mai mare pedagog.

Un erou. În înțelesul cel mai autentic al cuvântului. Un om care își dă seamă că nu există prin el, și că prin umare nici nu poate lucra pentru el. Un om care se dă celor alor lui, - lumii. Urmărește-dealungul vieții lui chinute, strecurându-se încăpățânat și neînfrânt printre toate dezastrele, îndurând mizeria, lătrând în această mizerie care nu poate fi decât degradantă, o familie, familia lui. Înțelegeți această energie salvată-că îngrămădită într'un trup peste care Dumnezeu refuză să lase a cădea raza de lumină a frumuseții omenești, și veți zice: un erou - sau un nebun.

Nebun nu a fost. Sau a fost și nebun, dacă nebunie înseamnă urmărirea stăruitoare, care până la sfârșit trebuie să izbulească, a binei omenirii. Și binele acesta a fost înțeles așa de precis, vederile lui au mers așa de adânc, încât astăzi, după o sută de ani de la moartea lui, noi nu facem decât să glossăm în marginea însemnărilor lui.

Iată profesorul Antonescu dela Universitatea noastră bucureșteană, publică acum cu prilejul prăznicilor centenarului morții lui Pestalozzi, un studiu *) în care între altele cercetează valoarea de actualitate a acestui pedagog.

Care sunt marile probleme ale pedagogiei contemporane?

Școala activă! Dar școala activă așa cum se discută astăzi este americanism unilateral.

„Singura soluție satisfăcătoare nu ne-o poate da decât concepția școlii active integrale, care introduce în sfera noțiunii de activitate, pe lângă activitatea materială și activitatea sufletească, chiar când aceasta din urmă nu provoacă modificări în lumea externă, ci rămâne în conștiința noastră.

„Această concepție cere ca școala să desvorie prin exercițiu, deci prin acțiunea proprie a elevilor, toate funcțiunile sufletești și fizice, cari împreună alcătuiesc organismul psiho-fizic al omului. Dacă la această adaogăm condiția ca întreaga activitate să fie subordonată unui ideal suprem cu caracter moral religios, ajungem exact la idealul educativ al lui Pestalozzi.

lozzi, după care scopul educației este cultivarea armonică a tuturor forțelor bazate pe iubire și credință și realizată, prin exercițiu, deci prin activitate.

Sau ne gândim la necesitatea răspândirii culturii în popor? De sigur. Statul trebuie să asigure poporului folosința tuturor bunurilor.

„Dar ajutorul material, oricât de important ar fi nu poate folosi decât dacă e susținut de cel moral adică de cultură. Fără aceasta, bunurile materiale sunt chiar periculoase-întrucât ele sunt numai mijloace pentru realizarea unor scopuri, care vor fi impuse de pornirile egoiste, dacă nu sunt determinate de cultura moralizatoare. Pe de altă parte, adaogă Pestalozzi, datoria statului nu este de a dăruia poporului bunurile materiale necesare, ci a-i da posibilitatea intelectuală, și materială să se ajute singur. Prin umare, măsurile economice și cele culturale merg simultan, cele din urmă însă având preponderență. Cultura e deci factorul dominant în opera de înălțare a maselor populare.”

Și iată însășișit marea problemă a personalității care frământă astăzi nu numai lumea pedagogică, dar și pe aceea interesată la nouile valori morale ale omenirii.

Nu e și în aceasta privință Pestalozzi un precursor? Căci el „nu admite nici atitudinea rezervată a personalităților, cari nu se pot armoniza cu viața socială a timpului lor și de aceea star refrase trăindu-și viața lor proprie oarecum alături de societate, nici acea atitudine activă dar ofensivă, uneori revoluționară, a personalităților, cari caută să triumfe chiar cu sacrificiul ordinii sociale, ceea ce ar duce, — ca în concepția nietzscheiană, — la ridicarea celor aleși (supraomul) cu sacrificiul celor mulți, deci la triumful egoist al personalității, ci dorește realizarea, prin educație, a unor personalități puternice și idealiste, capabile să-și jertfească chiar viața pentru realizarea idealului lor, dar fără tendința de a turbura ordinea socială.

Astfel de personalități nu renunță la ideal ci se sacrifică, pentru ca, prin sacrificiul lor, să salveze și ordinea socială și idealul, care rămâne astfel ca un far luminos pe orizontul îndepărtat al vieții sociale. Acesta e triumful altruist al personalității”

O teorie pe care el a ilustrat-o cu o viață de apostol și de martir.

Arta la țară

Din conferința Dlui profesor universitar Tzigara Samurcaș

În ziua de 23 Ianuarie, continuându-se ciclul de conferințe organizat de „Institutul social român” a vorbit Dl profesor universitar Al. Tzigara-Samurcaș despre „Arta la țară.”

Volu reia pe scurt conferința Dsale fiindcă a-l asculta pe Dsu și a însemna în același timp conferința e greu lucru. Fără să vrei, ascultându-l rămâi pironit cu ochii la Dsa întreg sufletul ți e captivat și îți să mai însemnez ce-a spus.

„Fără exagerări, spune Dl profesor Tzigara-Samurcaș, spun că țara noastră din punct de vedere al artei prezintă o imagine din cele mai complete. Avem monumente de artă, unele unice, din toate domeniile artei europene.

*) G. G. Antonescu Pestalozzi și culturizarea poporului. București 1927. Ed. Casei Școlilor. 151 pag. 35 lei.

România nu este însă depozitul monumentelor de artă, ci s'a dovedit că țara noastră a fost un centru de radieră artistică din vremurile cele mai vechi.

Marea reformă care s'a produs în domeniul artei e că s'a răsturnat o teorie din cele mai răspândite: aceea că cultura veche a venit din sud la nord, că din Grecia a plecat întreg curentul artistic.

Această teorie a fost răsturnată în favoarea noastră.

În urma săpăturilor începule în regiunea Kiev, prin țara noastră, prin Basarabia, pe la Brașov, pe valea Mureșului în Banaț, dealungul Oitului s'a descoperit a scrie întreagă de olărie foarte interesantă prin desaturile caracteristice (în spirală).

Se constată că hârburile din regiunea noastră sunt superioare tuturor celorlalte; la noi sunt pictate

în 2—4 culori cu o bogăție de forme extraordinare pe când cele dela Kiev abia sunt schițate.

Pe baza acestor hârburi, savanții străinii au ajuns la concluzie că aici la noi s'a desvoltat o cultură mult mai veche ca la sud unde s'a înlins mai târziu, și de unde mult mai târziu, s'a reintors spre nord.

Obiectele noastre sunt contemporane cu epoca de piatră, când aceleași vase din Grecia să găsească alături de obiectele de metal, deci mult mai târziu. Pe când noi însă am rămas plugari, Grecii au desvoltat ceea ce au primit dela nord.

Din epoca bronzului s'au descoperit în timpul ocupației o serie de valoroase vase care au impus atât de mult încât în tratatele de arheologie epoca bronzului se numește epoca Monteorului (Monteoru-Kultur).

Iată rezultatele precise admise de lumea întreagă. Nu e numai atât însă. Noi avem dealungul Mării Negre celălți grecești unde se sapă azi, avem apoi monumente din epoca romană care prezintă însă mai mult interes istoric. Avem însă în Rouănia de azi monumente de artă extraordinare: e vorba de tezaurile de aur din cari unul l'am trimis la Moscova (cloșca cu pui de aur dela Pietrosasa-Buzău).

Fauna muzeului din Viena e tezaurul aflat la Șimleu-Silvaniei. Dacă tezaurul aparține locului, apoi acest tezaur ni se cuvine și face parte din revendicările noastre; sunt apoi tezaurile tot așa de însemnate cel dela Apahida, Pesta, tezaurul scitic — adus de curând de Dsa dela Berlin — cari dau o mare importanță Țării noastre.

Chiar după trecerea Tăterilor avem la Abulua și rămășile gotice (transformarea bisericii romanice din secolul XI și XII).

Iată cum se întregiște bogăția de monumente din țara noastră cu exemplare de frunte din toate artele și epocile.

După ce face această introducere necesară, pentru a înțelege substratul și vechimea artei țărănești de care va vorbi, dl profesor de istoria artelor trece la subiectul conferinței.

Dar, după cum a observat și Dsa dacă ar fi numai atât cât s'a spus până acum și ar fi de ajuns ca să ne mândrim. Ca să ai strămoși a căror cultură în epoca neolitică era mult superioară vecinilor cari n'au avut decât în epoca bronzului, ca să ai strămoși cari să imprumute cultura lor faimoșilor Greci, ca să ai monumente de artă de așa natură încât o întreagă epocă să se lege de o localitate din țara ta, localitate în care s'a descoperit, (Monteoru-Kultur) ca să ai tezaurile cari formează faima muzeelor străine, ca să ai monumente de artă din toate epocile și din toate ramurile de artă europeană, desigur că departe de fi puțin lucru, când știi că dela strămoșii tăi a pornit cultura în Europa.

Și când știi acest lucru, când știi că dela strămoșii și din țara ta a pornit cultura în Europa, te poți mândri cu toată dreptatea de strămoșii tăi.

Cum acest lucru, cred că era cunoscut de prea puțin, am căutat să redau această introducere a dlui profesor Tzigara-Semurcaș, introducere așa de însemnată pentru noi, cât mai în extenso.

„Cu ce ne mândrim noi însă; — continuă dl profesor — e altceva mult mai prețios: e ceea ce a rămas viu, e producerea artistică a țărânului român. Artă aceasta este de o bătrânețe extraordinară. Dacă

pornim dela primele manifestări artistice pe pământul nostru trebuie să ne depărtăm cu aproape 3000 ani înainte de Cristos.

Vechimea aceasta ne dovedește simțul artistic al țărânului român.

Artă noastră în general, se împarte în două: o artă dominantă, aceea a vovozilor și domnelorilor, legată de ei, cu lipsuri, cu variații bizantine orientale și artă țărânului veșnic aceeași.

Ce înțeleg prin artă la țară? Nu tot produsul mâinii omenești. Dar de înțeleg ce tauritorul oricărui obiect împletește la gândul care-l conduce la făurirea obiectului și al gând și renșește să-l dea, să-l facă vizibil, obiectul e de artă.

Cari sunt îndboldurile cari le pe țărân să creeze opere de artă? Ce-l face de ex: pe țobanul din munte să facă minunatele băle crestate cu o mulțime de modele? La început trebuința de a deosebi băta lui de a țovarășului ba făcut să-i facă o crestătură. Altul două; sunt obiecte uzuale. La un moment dat altul a îmbrăcat-o într'o serie de crestături, o serie de modele: e obiect de artă. La fel a făcut olarul cu oala; în momentul când a sălăștăit trebuințele și a ornato, a făcut un obiect de artă. La acestea s'a mai adăugat și îndboldul erotic. Ce-o face pe fată de a înfrumuseța aștepta tei ei decât de a atrage atenția și de a plăcea mai mult băeților decât cereaște? La fel păstorul care face o lucră deosebită e și o dea felei din sal.

Mai e apoi selen de poezie cunoscută la toate popoare.

Artă țărânului român nu e desigur izolată și e un produs al concepției generale a omenirii.

Sunt diferențe însă în felul de a gândi și concepce. La noi frumos are o însemnătate mult mai largă: e evlavie, bunălate, frumos.

Poporul nostru e mai setos ca altele de frumos. Desi țărânul lucrează în materiale pieritoare, produce opere tot așa de însemnate ca cele ale artiștilor în bronz ori marmoră.

Domeniul artei țărănești e foarte larg. Și în trei stări de oră cari au trecut ca unul, dl profesor ne-a plimbat cu o serie de proiecțiuni luminoase foarte repede, că deja trecuse demult de ora prescrișă, prin domeniul acesta larg al artei țărănești.

Ne-a arătat minunatele sate ascunse pe jumătate în mijlocul livezilor de pomi, așa de armonice încadrate în mediul naturii cu care face un tot armonic. „Sunt motive estetice nu de urbanism în așezarea caselor” a spus Dl profesor.

De altfel oricine călătorește peste Carpați pe la Predeal poate fi isbit de acest lucru.

Dela Predeal, minutul orașei cu vilele cochete acunute așa de frumos pe coaste printre brazii mohorâți, treci la Brașov oraș de clădiri în cari se vede răceala, masivitatea, severitatea.

„Lipsește farmecul și zâmbetul Predealului. Frumose sunt satele cu uliți drepte și pietruite cu case mari de zid ori lângă ălla, cu curțile împrejmuite de zid ori scânduri, dar n'au farmecul satelor de pe lângă Beiuș ori Curtea de Argeș.

Casa țărânului luată aparte, al cărei plan este în regulă generală cu respectivele excepții ce al neoliticului de acum 3000 de ani, fapt ilustrat prin o lembe desgroată al cărei plan a fost complet și foarte ușor reconstituit, este foarte adeseori în-

podolună ca lucrări de artă, mai cu seamă stăpini cu umflături la mijloc minunate creștaji.

Porțile apoi, sub cari se petrec atâtea acte din viața sa, unde primește preotul când îl vine în casă, unde se oprește stierul, unde stă la lăptos, în umbra cărora se petrec pe înserate atâtea scene ale tinereții, pe sub cari trec atâtea bucurii și tristeți cum spune D-l profesor, soul minunat de armonie ale căluite în simplitatea lor în varietatea creștărilor stălpilor, etc.

Au urmat apoi o serie de biserici de lemn perfect armonizate cu natura înconjurătoare, o serie de trufe minunate, lucrări potrivite locului în care se găsesc, munte sau șes ca să se armonizeze cu mediul cel oleră natură. Turci admirabile, o serie de vase de pământ din epoca neolitică, găsite la Cucuteni (Ieși) pe cari se observă o bogăție de spirale ce te uimește și se trece apoi la costumul țărănesc, minunatul costum atât bărbătesc cât mai ales femeiesc încât d-l profesor Tzigara-Somurcăș spune: „țărăncele Oltenie, pe cari le admiram cu toții atunci, pot fi alături de Carlatidele grecești.

„Cu părere de rău, încheie D-l profesor trebuie să constatăm că astăzi arta se industrializează. Se lucrează pentru vânzare, se face după model și partea artistică descrește.

Înaintea, țărăncea lucra pentru ea, nu ca să vândă ea astăzi, de aceea își punca tot sufletul și gândul și imaginația în lucrul de artă. Azi câștigă bani dar arta nu câștigă.

Și nici nu-i putem impune să se poarte și să lucreze așa cum se purta și se lucra odată când industria l-a pus la îndemână mijloace mai practice și mai lesnicioase ca să se îmbrace. Ce trebuie să facem atunci?

Datoria noastră este să adunăm dovezile acestor arte românești pentru muzeul de artă națională”.

Frații Bihoreni să ia aminte.

I. Chirțescu

învățător,
student în filosofie și literă.

† Nicolae Fofiu înv. Sudrigiu

În cimitirul din Totoreni, în fața bisericii, sub umbra zidurilor casei părintești, pe locul unde și-a trăit cele mai fragede zile ale vieții sale copilărești, în ziua de 16 Februarie 1927 a fost petrecut și așezat spre vecinică odihnă acela care a fost învățătorul Nicolae Fofiu decedat în ziua de 14 Februarie la ora 9 seara, în etate de 49 ani. Pentru că să se știe și de cei ce se cred în drept a nesocoti chemarea învățătorului, ca și rolul său în viața culturală și socială a unui popor, las să urmeze aci descrierea ultimelor zile de viață năcăjilă ca și înmormântarea acestui harnic învățător. Din aceasta se va vedea cum și poporul nostru știe prețui pe cei buni și cum este în stare să reziste tuturor obstacolelor ca și asprimei timpului atunci când este vorba să peardă pe acela pe care l-a iubit și stimat.

Cele din urmă ceasuri...

Scriitorul acestor rânduri a avut tristul prilej de a sta în mai multe rânduri lângă patul regretatului învățător Fofiu, atunci, când își trăia cele din urmă ceasuri ale vieții sale sbuciumate de învățător. În acest timp, atât în momentele sale lucide, cât și atunci când groaznicele suferințe ce le îndură, îi provocau perturbațiuni sufletești, răposatul făcea declarații, recita convorbiri cu prieteni și autorități, aprecia oameni și acțiuni și din toate reeșia o deosebită dragoste față de țara și neamul său și un neîntrecut devotament față de chemarea sa. Așa înțelegem faptul că, cu câteva ceasuri înainte de a-și fi dat obștescul sfârșit, muribundul învățător, a cântat aproape exact, patru șire din imnul „*Trăiască Regele*” și cum nu înțelegea că învățătorul își poate părăsi postul fără concediu aprobat, nu odată cerea să i-se mijlocească un concediu mai îndelungat, până la vindecare... Și vindecarea i-a urmat mai repede decum credea dânsul căci cruda moarte în seara zilei de 14 Februarie, a pus sfârșit tuturor suferințelor sale... Și a luat, bietul, atât de tânăr, cel mai lung și nesfârșit concediu...

Totoreni

Nicolae Fofiu, în anii din urmă fusese învățător la școala de stat din Sudrigiu-Fabrică, unde l-a ajuns

neșteptatul și durerosul sfârșit. Respectând simpatiile răposatului față de locul său natal și fiind această și dorința tuturor membrilor familiei, cei chemați au hotărât ca înmormântarea neuitatului învățător, să se facă în cimitirul din Totoreni, în apropierea fericiților săi părinți. Drept urmare a acestei hotărâri, toate pregătirile s'au făcut astfel ca în drumul său spre Totoreni, regretatul mort să treacă prin comuna Cusuș — de care îl legau frumoase amintiri — apoi Lazuri B. și Băleni în cari răposatul funcționase mai mult timp ca învățător și a căror generație tânără în cea mai mare parte a fost instruită și formată sufletește de dânsul. I-s'a dat dar răposatului cel din urmă prilej de a mai vizita locurile de cari îl legau atâtea amintiri ale vieții și activității sale de apostol al culturii...

Înmormântarea

În ziua de 16 Februarie la ora 1 d. m. prin *tulnicul fabricii și clopotele bisericii* din Sudrigiu s'a dat semnalul de începerea actului înmormântării neuitatului învățător Nicolae Fofiu. După introducerea obicinuită și sigilarea cosciugului, mortul a fost ridicat de învățători și scos în curtea școlii unde aștepta mulțimea muncitorilor dela fabrică, în frunte cu funcționarii superiori cari au așezat o frumoasă cunună pe sicriul răposatului învățător. Aci s'a săvârșit o parte din prohod, când apoi preotul Ioan Cloambeș, în numele răposatului, ia rămas bun dela funcționarii și muncitorii fabricii. După aceasta mortul a fost așezat pe un car tras de patru boi și formându-se astfel cortegiul a plecat spre Totoreni, însoțit de preoții Miron Botișel, Steiu, Trăian Cucu P, Zăvoeni, Gheorghe Gavra, Sebiș și Ioan Cloambeș, Tăc-căța și urmat de văduva, fiica, frații, surorile și rudenile răposatului precum și de o mare mulțime de popor.

În Cusuș.

În comuna Cusuș unde răposatul a fost atât de bine cunoscut, și apreciat, cortegiul a fost întâmpinat de o mulțime de popor și de tinerimea școlară în frunte cu învățătorul *Gheorghe Rugea*, Toți aceștia

S-au slăburat la cortegiu dorind a însoți moșul până la lăcașul de veci. Pe tot drumul până la Totoreni, elevii bătrânului învățător legea cântau vechile dar armonioasele noastre cântări funebrele.

In Lazuri B.

Ajunș în Lazuri în dreptul bisericii în care răposatul mai mulți ani a lăudat pe Dumnezeu în cântări melodioase, în fața școlii în care, ani de-arândul a muncit cu zor pentru luminarea tinerimei, a fost întâmpinat de toți locuitorii satului fără deosebire de vârstă și sex, în frunte cu adm. parohial Ioan Roșu și învățătorul locului, Ioan Voinea cu tinerimea școlară. Aci s'a rostit de cătră adm. parohial, o scurtă cuvântare după care s'a așezat pe cosciug cutună naturală cu inscripția: „*Bunului lor înodător N. Fofiu. Poporul și foștii lui școlari din Lazuri*”. Supracompletat astfel cortegiul în acordul cântărilor funebre executate și de cântăreții din Lazuri cortegiul a pornit mai departe spre locul natal al aceluia ce se reintorcea la vatra părintească pentru ca să n'o mai părăsească.

La Băleni.

Aici încă funcționase răposatul mai mulți ani ca învățător. Este deci de înțeles mulțimea de popor care-l aștepta și aici și care a însoțit pe răposatul până la Totoreni. Și în Totoreni tinerimea școlară și poporul i-a eșit întru întâmpinare și așa ajugând la sf. biserică de acolo s'a început continuarea prohodului în fața unei asistențe atât de numeroasă încât îi făcea aparența că se petrece la lăcașul de veci un reg. Dar și era un reg. al sufletelor.

Prohodul.

Partea din urmă a prohodului s'a săvârșit de preoții de mai sus, către cari se mai alăturară I. Roșu-Lazuri B. și Gavril Mihuța Vașcău ajulași și de învățătorii și alți cantori. Cum mulțimea ce se adunase spre a da cinstea din urmă unui vredn învățător nu putea încăpea nu în una, dar nici în zece biserici ca cea din Totoreni, prohodul s'a slujit afară, în fața bisericii, pe marginea mormântului deschis care-și aștepta oaspele.

Cuvântarea funebrelă a fost rostită de părintele I. Cluambeș din Târcăița. Făcând aprecierea vieții și activității răposatului, părintele namit a stors lacrimi din ochii auditorului.

La sfârșit I. Roșu în calitate de subrevizor școlar, a ținut să exprime, în numele autorităților școlare, și a corpului didactic, omagiul, recunoștința și admirația acestora față de acela care până în cele mai din urmă clipe ale vieții sale pământești a rămas credincios chemării sale ca și patriei și neamului său.

Vlăstar al unui preot, a cărui faimă de bun, blând, corect și cinstit părinte, se menține și azi în mijlocul poporului din Totoreni și jur, regretatul Nicolae Fofiu s'a dovedit un demn și adevărat fiu al tatălui său. Cu aceste calități a câștigat sufletele și inimile tuturor celor ce l-au cunoscut și cari-lă moartea sa i-au făcut parte de o așa înmormântare, cum mai frumoasă nu se putea. S'a îngropat ca un reg. . . Și de acum înainte Nicolae Fofiu se odihnește lângă vatra părintească în preajma mormintelor fericiților săi părinți.

Să-i fie jărâna ușoară și pomenirea vecinică. Amin.

Asistent.

Casa de economie, credit și ajutor a corpului didactic

multe sunt nevoile și greutățile în cari se șlute învățătorul nostru, dela primul pas în carieră și până la încheierea ei.

Dacă rezistă cu bărbăție și nu se lasă înfrânt cu una cu după, e lesne de închipuit cum ar fi atunci când condițiile de existență i s'ar prezenta îmbunătățite.

Până la acordarea salarizării ce i se cuvine, în raport cu greutățile vieții de astăzi, trebuie însă să se folosescă cât mai bine și să nu ignoreze unele din mijloacele ce-i sunt puse la îndemână.

O instituție înființată pe lângă Onoratul Minister al Instrucțiunii publice și care funcționează de mulți ani pentru folosul învățătorimei, este și Casa de economie, credit și ajutor a corpului didactic.

Deși această instituție e atât de folositoare colegilor, constatăm însă că prea puțini șntem acei cari avem cunoștință de existența ei.

Felul cum este organizată, face ca această societate să fie o adevărată și neprețuită binefacere pentru membrii corpului didactic.

Prin înscrierea ca membru societar, fiecare își poate asigura pe nesimțite și prin retrageri lunare din salariu, ceace numim „bani albi, pentru zile negre”.

În decursul atâtor ani de carieră, ce sumă frumoasă ar putea agonisi un învățător și ce sprijin serios i-ar putea fi pentru bătrânețele sale.

Fiecare membru societar mai are dreptul la împrumuturi plătibile în rate lunare mici și cu dobânzi modeste. Mulți pot solicita sprijinul trebuitor, fără ca să fie siliți să se umilească ori să cadă în mrejele unor cămătari.

Dar câte întâmplări neprevăzute și nenorocite chiar, nu pot încerca în viață pe învățător? Oricare membru societar are dreptul la ajutorul societății, în aceste cazuri.

Mai îndrept cu gândul mai ales către colegii liniți, slătuindu-i să se sprijine și pe această instituție în preocuparea lor de a-și întocmi un plan serios pentru înfruntarea greutăților vieții.

Dacă un număr aprecieabil de societari ar cere-o s'ar putea înființa și filiale Județene, prin cari s'ar înlesni mult raporturile între membri și societate.

Inchei cu dorința ca indemnul aceasta să fie folositor celor care l'ar găsi de bun și cu gândul la minunile ce se pot realiza prin solidaritate colegială, în cadrul asociației noastre. Exemplele cu Casa învățătorilor, Banca învățătorilor sunt prea elocvente, pentru a mai fi nevoie să adaug ceva.

C. Munteanu, Oșorhei.

O carte pentru dascălii din țară

Cu doi ani înainte de începutul ăstveacului, Spiru Harel săvârșea un miracol. Răscolea conștiinți adormite în dascălii satelor, împingându-i să treacă dela stricta lor îndatorire pedagogică la un apostolat cu teamă privit în acea vreme, ca semn al răsvirărilor viitoare. Chemarea avu răsunet. După trei ani de șovăială și dibueli, odată cu veacul nou se arătară oameni noi, cu gânduri, suferite și fapte noi. Toate priveririle de mai târziu și puțina lumină, atâta cât mai dăinuie la sate, sânt din semënța aruncată atunci. Poate politica, cea care desfigurează atâtea, pândea să abată entuziasmul întâielor ceasuri; dar aceasta e altă poveste.

Absolventul de școală normală, a purces la sat din acea vreme, cu hotărâri vrednice și viteze să săvârșească apostolatul, ca într'un cuminte și bătrânesc roman de Rădulescu-Niger. Timpul, politica, ambițiile, epigonii, au întunecat mult din curajenia primului îndemn. Dar drumul a rămas deschis. Încă mai întâlnești oameni rari, din aceeași oaste bătrână a lui Harel. Poate școlile noi pregătesc alții. Nici nu putem crede că n'ar fi așa.

Acestor dascăli de sat, d. Gh. D. Mugur, directorul neobosit al „Fundăției Culturale Principele Carol”, trimite paisprezece răvașe: numai paisprezece, dar pline de miez și cuprinzând într'o singură carte, îndemnuri de înlăptuiri bune câte să umple o viață de om. Pentru censurile de prefacere ale satelor proespăți împrăpriețite și brusce chemate la viața politică, înainte de o adâncă pregătire, nu se putea un scris mai cald și un mai limpede și rodnic plan de activitate. „Sunt singurătăți de țară unde nu pătrunde o carte, un ziar, o vorbă scrisă. Oamenii's pustii ca păzitorii de faruri din asprele deșerturi ale limanurilor de mare. Ne descurajăm de mulțimea analfabeților, dar din cei cari știu să citească, câți oare folosesc cartea?”

„In casa muncitorului de pământ nu găsești o carte, un chip, o foaie de hârtie. Otrăvitorii de țară, demagogii și păgânii îl hrănesc cu ură. Toți îl mînl. Cel ce predică izbăvirea lui e dușmanul poporului. Ca în Ibsen”.

„Preoții trec prin sat ca niște păsări ale vînduhului. Toți slujesc; nimeni nu predică”.

„Obiceiurile pier, dașinile dispar, credința slăbește. Se duc horele, pier cântecele, dispore portul. In casă, nici o poveste, nici măcar cântecul de leagăn al mamei”.

Învățătorul e chemat să aducă acestor stări îndreptare. Are două rului în față: școala și satul. Și nici o putere într'ajutor decăt puterea lui morală. Ades va și arhidiaconul Ștefan, nu va primi plată pentru predica cea mare împotriva farisicilor, ci pietre.

Iar munca e grea. Incepe dela rînduiala și în frumusețarea școlii, lăsață de administrație în paragiadă, clădire geometrică și rece, fără nimic primitor, aruncată pe un lăpșan fără vegetație, ades fără îngrădire; alcătuită în toate așa ca să alunge copilul nu să-l ispitească. Trece dela această gospodărie a localului de școală, înviorat, primenit și împodobit cu grădină, straturi și vâlnice de flori, la gospodăria satului pe care copilul să o învețe de aci, dacă cei de acasă n'au avut de unde. Când copilul va ști cum să netezească o potecă a școlii, să plivească un strat și să curețe un pom de omidă, va trece cu lapla învățată și la dânsul acasă și dincolo, la vecina vadană și mai departe, la cimitirul unde uitarea morților e astupată de buruieni și păscută de viței. Sădirea pomilor este prilejul unei sărbători; pentru un neam de plugari va să fie Paștele câmpului, căci cine a sădit un pom și-l veghează ce dintăi muguri și-l așteaptă să fie întreg și încărcat de roade, acela a învățat fără să știe ceva din adânce înțelepciune a vieții, fără carte și fără sentințe filosofice. Iar tot fără intuiție memorată și seacă, va învăța copilul, mai multe cu propriu lui ochi și cu propria lui bucurie, din hoinăreală de fiecare zi, decăt din filele cărții buchirsite închis în cușcă. „Sunt păsări cari se spânzură când sânt închise. Copilul e hoinar. El umblă turburând sufletului bătrânilor în toate poveștile lumii, dela casa cuminte a moșului necăjit pînă în grădina de minuni a sfintei Mercuri, ori din castelul împăratului hursuz pînă în pădurile vii ale zânelor din alte țărâmurii. El umblă în Andersen și Perrault. In cea din urmă mare poveste a omeneirei, un Nils Holgerson, copil din casele nordului, străbate Suedia păduroasă pe arpile unei găște sălbatică. Nici un copil n'a dat îndărăt dela drumuri poveștile ori arătate. Robinson e visul și bucuria lui, inspiratorul aventurilor de creație. Orice copil are nevoie de sânge — de sânge generos, spune Spencer — și aceasta se câștigă în plimbări, în necontentă agitație fizică”.

Dela viața cea largă, dela natură, capătă învățatura cea mare. Numai să i îndrepte cineva ochii, să l învețe să vadă, să-l deprindă a destuși în natură taina vieții însăși.

Dar nu încap în acest strâmt loc, toate gândurile și îndemnurile și pildele celor paisprezece scriitori din certea cu scoarțele albe, a d-lui G. D. Mugur. Dacă o prietenie nu ne-ar sili să fim sgârșiți în laude, cum sântem cu toți prietenii din totdeauna, am mărturisii noi care alăta tipăritură vînturăm, că de mult zăjul românesc n'a dat o carte mai folositoare și de mai caldă iubire omenească, nu omenească numai — iubire de tot de firul de mîlbă, de stupul de albine, de vînă de povară și de pasărea cerului. Totul

apare după lectură simplu, fiindcă totul e bun, și fiindcă întâia oară prinzi de veste cu câtă ușurință și simplitate se poate săvârși fapta cea bună. Și nu ne îndoiim, că ajunsă sub ochii necunoscutului dascăl de sat, anonim și de toți oropsit, cartea va

răscolii sutele și va încălzi mai mult decât un entuziasm oboșit. E tot ce l se poate ura unei asemenea cărți.

i. d.

Din revista „Cândine”. Revinem asupra cărții d-lui Muguș, pentru că nu știm cum să slăvim mai bine pe colegii să și o procurăm.
N. R.

Partea Oficială

No. 969—1927.

Ministerul cu ord. No. 13247/927. a dispus ca învățătorul suplinitor I. Mitrică care a funcționat în anul trecut în Jud. Caliacra, comuna Kadievo să fie îndepărtat din învățământ ne având drept să ia post la nici o școală din țară, deoarece s'a făcut viaovat de nereguri bănești și abuzuri, laple, neopotrivate demnității unui învățător.

Oradea, la 17 Februarie 1927.

No. 1034—1927.

D-l Francisc Balay, directorul ortelinatului Regina Maria, din Arad ne încunoștințează că pentru a se face învățământul geografic cât mai intuitiv a alcătuit în culori și relief harta României pe care Ministerul cu ordianul Nr. 66277/924, a aprobat pentru uzul școlilor normale, secundare și primare. Aducându-vă la cunoștință cele de mai sus vă facem cunoscut că Ministerul o recomandă spre a fi cumpărată dela editor cu 30 lei exemplarul. Din acest preț oferă 5 lei de fiecare exemplar cumpărat, pentru ajutorul copiilor orfani.

Oradea, la 23 Februarie 1927.

No. 789—1927.

Ordin circular, către toate școlile primare și de copii mici din Jud. Bihor. În Monitorul Oficial No. 21 din 29 Ianuarie 1927, sunt publicate catedralele vacante, în vederea transferărilor. Învățătorii, cari doresc să fie transferați dela o școală la altă (chiar dela o catedră la alta) fie în județul Bihor, fie în alte județe, trebuie să-și înainteze acestui Revizoral cel mult până la 25 Martie 1927 cererea de transferare, prevăzută cu timbru legal și cu acele cari dovedesc motivele transferării. În privința aceasta se așteaptă atențiunea d-lor învățători asupra dispozițiilor art. 239 și următorii din Regulamentul legii și se pune în vedere celor interesați, că cererile ce nu întrunesc aceste condiții sau vor fi înaintate pe altă cale, nu vor fi luate în considerare.

Având apoi în vedere că foarte mulți dintre învățătorii tineri din acest județ funcționează ca detașați în al treilea sau al patrulea sat, se pune în ve-

dere tuturor învățătorilor numiți în anii 1924, 1925 și 1926, ca în cursul lunii martie ori, să se prezinte la subsemnatul pentru a-și aranja definitiv situația în învățământ, prin transferare fie la postul unde funcționează acum, fie la alt post ce-și vor alege din cele vacante, cunoscând că după ce se vor fi făcut transferările, toate catedrele ocupate prin detașare se vor da ca vacante în vederea numirilor.

În fine se așteaptă atențiunea învățătorilor asupra dispozițiilor art. 250 din Regulamentul legii potrivit cărora nu se poate face nici o transferare la alte date și în alte condițiuni decât cele de mai sus.

Oradea, la 10 Februarie 1927.

No. 824/1927.

În editura „Ramuri” Craiova, a apărut un album istoric alcătuit de Dl. Apostol Culea, intitulat „Istoria Românilor în ilustrații” care poate fi cu mult folos utilizat la lecțiile de istorie atât la școlile primare, cât și secundare. Costul unui exemplar este 175. Se pot comanda direct dela editură dacă nu se găsesc — în orașul Dv. Cooperativa „Economia” din Tighina a pus în vânzare o serie de 43 planșe material intuitiv din: gospodăria sătească, tehnologie și arhitectură. Planșetele conțin fotografii explicative bine lucrate, diferitele părți ale plantei uscate și bine preparate, tăieri ale trunchiului și coajei și tot materialul ce se referă la chestiunea respectivă iar sticlujele pentru materia lichidă sunt preparate din sticlă albă și solidă.

Întreaga colecție de material intuitiv, costă 6560 lei și se trimite numai contra achitării costului. Adresa: Societatea cooperativă „Economia” Tighina str. Alex. cel Bun 60.

Oradea, la 22 Februarie 1927.

No. 1176/927

Avertisment public On. Inspectorat cu ordinul Nr. 1600/927 a aplicat învățătorului Procopie Cristescu pedeapsa avertisment public pentru absența repetată și nemotivată dela cercul cultural, când tocmai ei trebuia să facă lecția model.

Oradea, la 4 Martie 1927.

Dr. Augustin Caba
rector școlar.